

Den kulturelle  
skolesekken  
Sjåstad kirke 1896



Tekst: Paul Christian Justad

Foto: Alf Kristian Hol

Sjåstad kirke ble innviet 26 september 1896. Kirken ble reist på initiativ av familien Hofgaard som drev og bodde på Sjåstad gård. De gav tomt til kirken, areal til kirkegård samt byggematerialer, pengebeløp og kirkesølv. Befolkningen i Meren og Oddevall skolekrets hadde lenge ønsket seg en egen kirke. I Lier herredsstyreprotokoll av 18 november 1891 står det: Andragende fra skatteydere i Oddevall og Meren om at der må blive taget de fornødne skritt til at skaffe distriktet egen kirke. Fra H.J. Hofgaard er det kommet tilbud om at levere de nødvendige materialer av mursten, taksten, kalk og sidebord til stillinger og tak, alt under den forutsetning at det reises en stenkirke av den størrelse anvist leverte tegning, og at det blir holdt gudstjeneste i kirken minst hver 3 søndag og 1 dag av de større høytider.



Hofgaard /Sjåstad gård

I herredsstyreprotokollen ser vi at det tok noen år før byggeplanen ble tatt opp. I herredsstyremøte 21 februar 1894 ble det besluttet at Sylling med Oddevall og Meren skolekretser skulle skilles fra det øvrige Lier i Geistlig henseende og gå over til eget sognekall samt oppføre en kirke. 21 mars 1894 valgtes en byggekomite på 3 medlemmer, H.J. Hofgaard, Paul Chr Justad og Hans Svere.

Den 25 april kom det spørsmål fra stiftsdireksjonen om størrelse, jordgrunn avstand til bebyggelse og sunnhetskomiteens godkjennelse. Nå gikk det raskt fremover. Tegninger til kirken ble levert av arkitekt Henry Bucker. Kongelig resolusjon om kirkens oppførelse ble gitt 3 november 1894. Byggekostnadene ble anslått til 43.000 kroner. Lier herredsstyre hadde bevilget 24 februar 1894 kr 15.000 og 16 oktober 1895 10.000 kroner. I

frivillige bidrag kom det inn 3000 kroner fra kretsen. Det resterende kroner 17.000 har da familien Hofgaard stått for, i tillegg til at de skjenket både tomt og byggematerialer.

## FRA KIRKENS INNVIELSE 26 SEPTEMBER 1896.

Allerede dagen i forveien ble det ringt en hel time med kirkeklokkene, og det vakte oppmerksomhet i vide kretser. Klokken 11 innvielsesdagen kom prosesjonen marsjerende ned fra Sjøstad gård. Den besto av biskop og assistert av 13 prester. De bar med seg alterets lysestaker og de hellige kar som var en gave fra familien Hofgaard. I det prosesjonen stiger inn i kirken, reiser menigheten seg og organisten spiller et preludium. Etter å ha satt fra seg karene på alter og døpefont, gikk de geistlige inn i sakristiene og tok på seg ornatene. Så inntok de sine plasser foran alteret og salme nr 1 ble sunget. Deretter begynte gudstjenesten med skriflesning og sang.

Biskopen forrettet over Efeserne 3.13" Derfor beder jeg eder ikke tabe modet over mine trængsel..." Han oppfordret menigheten til ikke å la de nye kirkeklokkene kalle forgjeves eller nadverdbordet stå tomt. Til slutt ærklærte biskopen kirken og kirkegården for innviet " Her vil ties, her vil vies" lød det fra menigheten, som var grepet av den hellige handling. Etter innvielsen holdt Hofgaard og frue middag på Sjøstad gård for ca 60 gjester. Hofgaard ønsket alle gjestene velkommen og utbragte H.M. Kongens skål . Så reiste alle seg og sang kongesangen. Etter middagen spaserte gjestene ute i hagen og beskuet kirken. Sjøstad kirke ligger meget vakkert til og med sin høyreiste gotiske stil tar den seg vakkert ut mot åsen.

## KIRKEBYGGET.

Kirkens murer står på sokkel av tuktet bruddstein. Veggene er oppført av teglstein som ble laget ved teglverket på Sjøstad gård ca 100 meter nordvest for kirken. Det slanke 8 kantede spiret er av jernplater og bærer fløy med årstallet 1895.





## INVENTAR OG UTSTYR

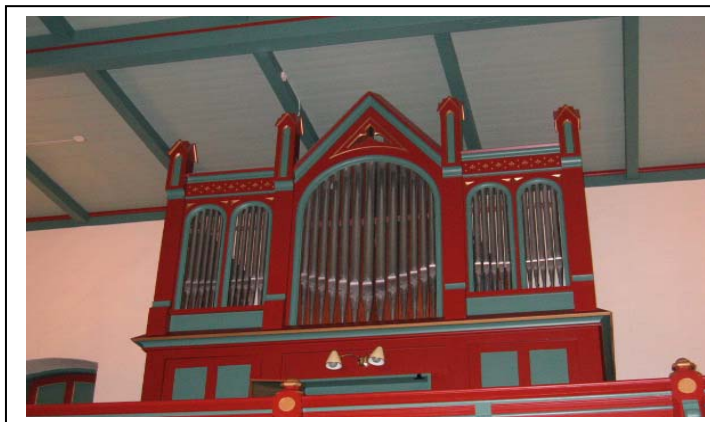
Kirkebenkene er tegnet av Andreas Nilsen Fjeld fra Meren og laget ved Sjøstad trevarefabrikk.



Kirkeklokkene er støpt hos Bergholz & co i Stockholm. Den største har inskripsjonen " NØD DEM AT GAA IND, FOR AT MIT HUS KAN VORDE FULDT. LUK 14.23. Kirkens lille klokke har inskripsjon fra Lukas 2.14 "ÆRE VÆRE GUD I DET HOIESTE".



Orgelet er bygget av Olsen og Jørgensen, August Nielsen eft.flg. Kristiania og er fra kirkens opprinnelse.



Prekestol fornyet 1960. Forsynt med 5 relieffer med motiver fra evangelistene Matteus, Markus, Lukas og Johannes samt pelikanen.

Alter. Opprinnelige alteret satt tilbake i kirken 2002.

Døpefont. Italiensk marmorengel fra 1930. Med inskripsjon: Gave til Sjøstad kirke fra Valborg Hofgaard til minde om hennes mann H.J. Hofgaard.



Av interiør kan vi nevne litt av kirkens sølv:

Alterstaker i sølvplett med innskrift Skjenket Sjøstad kirke til minde om Hans Jacob Hofgaard af hans hustru Henriette Margrethe Hofgaard 1896.

Dåpsfatet forært av Louise Rode f Hofgaard 1898

Dåpskanne skjenket Sjøstad kirke af Nelly Wildhagen f Hofgaard 1896



8 brudestoler, 2 lenestoler gitt av lærerinne Gudrun Nordstrand og 6 høyryggede stoler gitt av Sjøstad kirkeforening.



Sjåstad kirke er Liers største kirke hva rominnhold angår. Det har nok vært problemer med dette, så rundt 1950 fikk kirken elektrisk oppvarming. I forbindelse med restaureringen skriver fhv sogneprest Østbye: Når det gjelder arkitektens planløsning, må man vel si at han ikke var udelt heldig hva interiøret angår. Kirken har fått et voldsomt rominnhold også i høyden, slik at den alltid var vanskelig å få varm om vinteren. I kallsboka for Lier sogneprestembete heter det da også : Så fremt kirken skulle vært bygget nå (1936) ville man utvilsomt ha funnet fram til en mer norsk byggestil og tatt hensyn til at rommet også skulle brukes i den kolde årstid. De veldig vinduene var også vanskelige å få trekkfrie. Det har faktisk vært slik at folk av hensyn til sin helse har vært redd for å gå i kirken om vinteren. Muligens at mange derved har vennet seg til å holde seg borte fra kirken i det hele tatt- bortsett fra de store høytider og spesielle anledninger. Menighetens folk har da også i mange år klaget over dette og kirkens forfatning i det hele, da det ble sprekker og soppdannelser i grunnmur og på store felter av veggene.

I 1953 begynte en utbedring av kirken å ta form. Arkitekt Thune- Larsen, Oslo utarbeidet forslag til interiør og reparasjon av kirken. Maleren Per Vigeland ble engasjert til den kunstneriske utformingen. Det dro i langdrag med de nødvendige bevilgninger, men alt gikk i orden da Lier kommunestyre 22 juni 1959 vedtok å stille det nødvendige beløp i tillegg til de avsatte midler. I alt beløp utbedringene seg til kr 87 200 pluss en tilleggsbevilgning på kr 5.552. Den kunstneriske utsmykning er muligjort med gaver.

#### RESTAURERINGER I 1959 - 1960

Kirken fikk nye inngangsdører, himlingen ble senket 5 meter og ligger nå som et vannrett trehimling på langsgående ribber over loftsbjelkene. Vinduene ble senket og gjort smalere, de fikk brent blyglass innvendig og tykt vanlig glass utvendig. Ny prekestol ble plassert i nord med direkte inngang fra sakristiet og koret fikk nytt alter i slipt i Gjellebekk marmor.



Taket ble senket 5 m og malt på nytt til 100 års jubileet.



1960: Det nye alterbordet med marmorstein fra Gjellebekk



Kirken fikk ny alterring og nye salmenummertavler tegnet og dekorert av maleren Per Vigeland, nevø av Vigelandsparkens skaper.



Der hvor det opprinnelig var et vindu fikk kirken en altertavle et gullmosaikk bilde med bilde med kristus som rekker armene ut over menneskene og i bakgrunnen det himmelske Jerusalem. Hele kirken ble malt innvendig, veggene i hvitt, taket i blågrått og kirkebenkene i blått og grått og grått gulv.





Til kirkens 100 års jubileum i 1996 ønsket menigheten seg en varmere og mer funksjonell kirke.

Interiørarkitekt Anne Kristine Mehren har vært fargekonsulent og kirken ble malt innvendig i dens opprinnelige farger Engelsk rød, grønt og gull. Kirken har fått ny trapp inne i kirken til galleriet.

Prekestolen ble flyttet tilbake til sin opprinnelige plass på høyre side under korbuen, og døpefonten er flyttet til venstre i koret. Det ble laget nytt toalett og i prestesakristiet ble det lagt inn vann og montert benk med oppvaskkum. Kirken fikk ny lesepult og ny rød løper på gulvet. Det ble gjort store forbedringer med kirkens lyssetting.



Ny trapp til galleriet



Kirkens opprinnelige alter ble malt i kirkens farger og satt tilbake i kirken i 2002.



Demontering av mamoralterbordet.



Kirketjener Paul Christian Justad tenner igjen lysene på det gamle alterbordet.

Lesepult. Tegnet og laget av Arne Sæther fra Meren til kirkens 100 års jubileum i 1996.



Lysglobe. Gitt av Sjøstad kirkeforening, Sjøstad sanitetsforening og Øvre Lier bondekvinnelag til kirkejubileet i 1996.



Nattverden malt av Sissel Vagard fra Øverskogen i forbindelse med kirkejubileet

## GRAVKAPELLET- KIRKESTUA

Gravkapellet ble bygd i 1916 ved et bidrag fra Lier sparebank på kr 20.000. Kapellet er innredet i to rom , sal og bårerom. Kapellet ble tidligere brukt til begravelser.

Bygget ble sist restaurert i 1995.

Taket ble restaurert. Det ble lagt inn vann og ordnet med kloakkavløp.

Bygget ble isolert med nytt gulv og panelte vegger. Det er innredet et lite kjøkken og et toalettrom med dusj.

Kirkestua som den i dag kalles brukes til kirkekaffer, menighetsrådsmøter, konfirmantundervisning og barnearbeid i menigheten.



Kapellet innvendig.

Bildet gir en god fremstilling av hvordan kirketaket opprinnelig så ut.



## KIRKEGÅRD OG GRAVMINNER

Kirkegårdsarealet ble skjenket av familien Hofgaard i forbindelse med reising av kirken. På kirkegårdens nordre del ligger familiens store familiegravstad. I årene 1959- 1960 ble det utført et stort arbeid på kirkegården. Ny vei opp til kirken ble anlagt i nordkanten av familien Hofgaards gravfelt. Fra gammelt av hadde gravstedene store innramminger med steinrammer og heller, dette ble fjernet med gravfesterenes samtykke. Dette ble gjort for å få en penere og mere lettstelt kirkegård. I 1996 ble samtlige gravminner boltet med to bolter etter påbud fra kirkegårdsmyndighetene. Vinteren 2004 ble det hugget ned mange trær på kirkegårdens område for å få et bedre innsyn til kirken, og samme sommer ble det skaffet til veie et nytt flombelysningaanlegg til glede på mørke høstkvalder.



Hofgaards gravsted



Nytt lysanlegg



Nærmere 40 trær på kirkegården ble hugget i 2004

## FORENINGER KNYTTET TIL KIRKEN

Sjåstad kirkeforening antas å være startet i begynnelsen av 1940 åra. Møter rundt i hjemmene 1 gang pr mnd. Foreningen sørget tidligere for pynting med blomster til gudstjenester. Foreningen arbeider aktivt for Sjåstad kirke å har gitt de mange store gaver som to sølv blomstervaser, dåpsfat,brudestoler mm.

Søndagsskole ble startet i nær tilknytning til kirken av lærinne og klokker Olga Sørsdal. Hun ledet arbeidet i 20 år, etter hun sluttet var det flere dyktige ledere som gjorde en stor innsats for å holde søndagsskolen igang, men barnetallet ble synkende på 80 tallet og skolen opphørte.

I 1986 ble Sjåstad barnegospel startet etter initiativ av Trine Marit Stensen, koret drives fortsatt i dag til stor glede for menigheten. I 2004 er koret så stort at de må øve i kirken. Annenhver mandag samles mandagsklubben i Sjåstad kirkestue.



## ANSATTE VED SJÅSTAD KIRKE

### Prester

1896-1912 Ole Kristian Kiønig  
1912-1929 Ingolf Riddervold  
1930- 1941 Hans Olaf Haga  
1947- 1978 Charles Olav Lorange Østbye  
1978-1982 Leif Wilhelm Bull  
1983- 1993 Per Oscar Berg  
1994-2000 Ole Petter Ottersen  
2001 Frode Askekjær

### Klokkere

1914- 1950 Lærer Jørgen Utengen  
1950- 1959 Lærer Petter Berdal  
1959- 1960 Gårdsbestyrer Josef Einbu  
1960- 1970 tidl husmorskolelærer Olga Sørsdal  
1971- 1977 Fru Anna Mehren  
1977- 1982 Fru Marit Enger  
1983- 1986 Fru Mary Gregertsen  
1987- 1990 Fru Trine Marit Stensen  
Fra 1990 og utover ble klokker tjenesten utført på dugnad av ledere i  
Sjåbagos. Senere i dag utføres arbeidet av menighetsrådet og konfirmanter.

### Kirketjenere.

1923- 1950 Severin Børmarken  
1950- 1986 Arvid Børmarken  
1986 Paul Christian Justad

### Organister

Olaf Helgerud  
1948 Frk Torbjørg Moen  
1948- 1956 Elias Tvedt  
1956- 1967 Fru Margit Thorberg  
1967-1976 Frk Oddveig Amlund  
1976- 1983 Ragnvald Lauritzen  
1983 Fru Reidun Tinholdt Søbstad